

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

ЧАСТЬ I.

Established

1898.

TWO SECTIONS — SECTION I.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

LIBRARY OF CONGRESS
WASHINGTON D C

PIK XLIX. Ч. 212. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 15. вересня 1941. No. 214. Jersey City, N. J., Monday, September 15, 1941 Vol. XLIX

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Хто Ми і Чиї Ми Діти?

Ось ті, так добре відомі нам слова, хоч як давно проголошені, а проте й сьогодні далі такі актуальні, як в тому часі, коли їх клав на папір геній України — Тарас Шевченко. І то актуальні теж і тут в Америці, коли зважимо, скільки є тут соток тисяч людей з української крові, що то через національну несвідомість і те, що підпали під впливи ворогів українського народу і України, стали мимоволі своїми власними воро-

гами і ворогами того народу, з котрого вийшли і який люблять. Про старе покоління вже не хочемо говорити. Зате інша справа з молодим, з тим, що тут рожде й виховане. Про те нам іде.

В першу чергу турбує нас те покоління, якого родичі є свідомими громадянами, себто знають і відчувають, що вони походять з славного, свободолюбного й культурного українського народу. Діти таких родичів таки ніяк не повинні „пропасти” і оставати в Америці „б-збатьченками”, себто не знати, звідки їх рід. І це вже тому, що таке явище не є природне, ні культурне.

Очевидно, що є всілякі способи, якими треба користуватись, щоб освідомити наші діти щодо їхнього національного походження і збудити в них, американцях, почуття любови до того краю, з якого вийшли їхні батьки. Теж думаємо, що саме тепер є найкраща пора, притягнути серце і зацікавлення таких дітей до України і українського народу, бо в Україні повторяється знову одна з тих кривавих і трагічних епох, яких було так багато в історії України. Кожна дитина, що бере в руки американську газету, бачить на ній сливе не кожного дня воєнну мапу, а на ній є теж і назва України і є зазначені українські міста і ріки. Про те все дитина дізнається тепер ще й через радіо. І як одно так і друге дуже улекшують родичам українське навчання дитини, малої чи великої, оскільки про це подбає у першу чергу мати, що є з дітьми постійно, або найдовше з усіх інших членів родини.

Та є ще одно джерело. І то чи не найважливіше. Це рідна школа, себто така, що призначена на те, щоб запізнати дітей з українським минулим, з українським письменством та мистецтвом. Не знаємо, як виглядає тепер у практиці справа з українськими вечірними чи цілоденними школами. Та зате мали ми нагоду вглянути в те, що діється з іншими народами, що знаходяться в Америці в подібному до нас положенню. Отже так є, що не

дуже добре з їхніми школами, бо мало дітей до них ходить. Тому розважні люди звертають на те велике недомагання пильну увагу і намагаються зарадити цьому між іншим, ще й в той спосіб, що видають окремі апелі до жіноцтва, до матерів.

Ідучи за їх прикладом, ми теж апелюємо до нашого жіноцтва і до наших матерів:

Шліть свої діти теж і до українських шкіл! Не дайте загинути марно українському імені в Америці через недбалість нас самих. Українське письменство й українська культура не пошкодять нашим дітям в Америці, а навпаки ще скріплять у них залюбовання до американських ідей, бо тими самими ідеями, якими тепер живе Америка, жила Україна від давна. Тому знаючи добре історію українського народу і його духа, можна буде молодому американцеві бути тільки гордим на те, що свободолюбна Україна своїм духом так дуже подібна до великої й свободолюбної Америки.

Якщо українська жінка в Америці пам'ятатиме за ту справу, то тим вона сповнить велике своє завдання. Подбавши за рідну школу і за те, щоб в ній була її дитина, вона виконає тим велику частину громадської праці. І то праці дуже важкої, особливо тут на американському ґрунті й то ще в теперішню, так важку пору.

Бережи маєток про чорну
[годину,
Та віддай маєток за вірну
[дружину,
А себе найбільше бережи без
[впину;
Та віддай майно і жінку і себе
[за Вкраїну.
Іван Франко.

Як хочеш жити розумно і щасливо з чоловіком, то думай більше й частіше про те, що тебе з ним лучить, а не про те, в чім з ним ріжнисься.

Послушна жінка приказує чоловікові.

Чоловік між дітьми стає сам дитиною, знову дитина між дорослими стає скоро зрілою.

Подружжя Життя Скріпляє Мораль Чоловіка

Недавно обговорювано перед американським психологічним товариством, на Нортвестерн університеті в Шікаго, також справу впливу подружого життя на чоловіка.

На цю тему виголосив доклад професор Колумбійського університету, Гудвін Вотсон. Він твердив, що подружжя життя має додатний вплив на життя чоловіка. Жонаті люди, казав він, є більше зрівноважені, більше загартовані на невдачі і скорше дають собі раду в критичних хвилинах та в матеріальних недостатках. Вони не попадають у розпук з причин хвилевої невдачі чи вбожества. Вони набирають більшої віри в свої особисті сили, а затрачують рожеві мрії про якесь нагле щастя і розбагатіння. Вслід за тим, замість бездіяльно чекати на якесь щастя, вони беруться самі до роботи і пробувають ставати на ноги так довго поки їм це не пощастить. Ці досліди згаданий професор перевів на 539 безробітних чоловіках, серед яких знаходились жонаті і нежонаті.

Не маємо повного тексту цього наукового доповіді професора Вотсона і не знаємо, чим і як він пояснює цей вплив подружого життя на чоловіків з боку психологічного. Можливо, що він в стисло науковий спосіб лише ствердив факти, а не залукався в психологію. Та ці факти настільки цікаві, що варт глибше занестись в їх причини.

Здається нам, що з певними виїмками, нежонатий чоловік, головні в поважнішім віці, є більше розбитий, незрівноважений і подразнений тому, що відчуває, що час іде, а він не упорядкував й не вирішив свого відношення до другого полу. Він ніби в засаді рішений йти старим виробленим шляхом і одружитись. Але різні обставини і перешкоди, найчастіше матеріальної натури, не дозволяють йому виконати постанови. Літа йдуть і не вертають. Він відчуває ту втрату молодих літ і це викликає в нього пригноблені, песимістичні настрої, які набирають загрозливих форм ще й від того, що він живе ненормальним, неупорядкованим, самітним життям.

Жонатий чоловік не має потреби відчувати внутрішнього нервового поспіху, бо він вже пошукав собі подруги і ця справа, добре чи зле, для нього вирішена. Йому нема чого і куди спішитись. А це дає йому рівновагу. Далі, він виліковується з мрій, стає ногами на реальний ґрунт і починає реально думати та діяти. Його енергія і витривалість зростає ще й від того, що він постійно має при собі товаришу життя, яка, таким чином, способом, все піддержує

його і спонукує до ділання. У висліді, після вступних, дещо прикрих місяців подружого життя, в яким одна і друга сторона вирівнюють свої навички, уподобання, вдачу, а далі будують гніздо матеріального забезпечення, подружжя віз починає кочитись все рівніше і рівніше, засоблюючи подружжю пару все новими і цікавими моментами, про які перед подружжям ні одне з них не думало. Зрозуміло, що буває й інакше. Та ми говоримо про пересічне подружжя, а не про дуже щасливі, чи дуже невдачні.

Молодий чоловік дуже часто не жениться тому, бо боїться, що не вдержить жінки і домашнього вогнища. Йому тяжко самому пробиватись через життя, то як тут брати на плечі ще жінку? — думає він собі. Та заключення професора Вотсона повинні заохотити його. Одружившись він скріпить свою волю і енергію, що зробить його щоденні змагання далеко легшими.

Та ще є інша причина, чисто матеріальної натури, яка повинна заохотити його до подружого життя: з другою особою далеко легше роздобути настільки гроша, щоб удержати себе і родинне вогнище. Справді циніки кажуть, що „двох може вижити так само дешево, що одне..” коли одне з них не їсть”, проте факт залишається фактом, що далеко легше удержати двом людям вкупі якесь помешкання і прокормитись ніж окремо.

В нинішнім американським економічним життю величезна кількість жінок працює на себе і заробляє стало гроші. Ті заробітки, коли витратити їх окремо на удержання, можуть бути дуже мізерні. Але як ті мізерні заробітки додати до хочби таких самих мізерних заробітків чоловіка, то разом можна зовсім добре стати на ноги і зажити на найнижчим життєвим рівнем. Сотки тисяч молодих подруж дає собі в нинішні часи в той спосіб раду. Разом вони вдержуються на поверхні, а навіть видряпуються на вищі щаблі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918,
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,**Лиш Для Жінок**

Жіночий капелюх — це найбільш недорічна частина одягу. Кепкує собі з календаря та пір року, і береться обсіпати квітами жіночу голову вже тоді, коли морозний вітер та сніг не пригадують ні в чому, що весна в дорозі. Ще завивають себе жінки футряними плащами по самий ніс, чалапають снігівцями по засніжених вулицях — а з голови вже поспішно скидають усе, що пригадує зиму, щоб вдягнути квіти та солімку. Літнє сонце гріє з цілої сили і ледви де-не-де листя починає міняти дозрілу зелень літа на осіннє золото, а вже склепові вікна закидані оксамітними та повстаними капелюхами і ще горячіше стає, коли на них дивисься.

Цей осени капелюхи стануть знова цим, для чого призначені: накриттям голови. Останні роки ми звикли були носити на вершкуні голови, чи над одним оком прикраси, які дуже мало пригадували це, що люди охрестили назвою капелюха. Лиш завдяки стяжці чи гумі трималися ці чудасії голови і не летіли світами з першим подувом вітру. Мода голосить, що починаючи від цієї осени щораз більше волосся ховатимемо під капелюх, який відповідно до цього побільшить свій вимір.

Знавці жіночого одягу проголошують декілька правил, які кожна жінка, що купує новий капелюх повинна тямити. Якщо у вас округле і повне лице — купуйте капелюх зі спущеною, або прямою крисою, а ніколи з відверненою високо над чолом, або взагалі без неї. Уважайте, щоб у цьому випадку капелюх ховав трохи ваше лице, а це не пошкодить йому, хочби і не знати яке гарне воно було. Це також відноситься до обличчя, яким природа поскупила правильних черт. Худощаві, довгі лиця не надаються до надто високих а малих капелюхів, які ще більше видовжують їх вигляд. При доборі капелюха тямте ще про цілу свою постать: коли ви низького росту — не купуйте широкого, як грішите огрядністю — не вдягайте надто малого капелюха.

Цегорічні капелюхи т. зв. „від чола“ закривають вже жіночі голови аж до карку і мають декілька криса так широкі, як попередніх літ ми подибували лиш у літніх капелюхах. По вулицях кидається у вічі один тип капелюха (звикнемо і до нього!) з крисою, що починається від вух і спадає на шию, лишавши цілий перед над чолом гладкий і без прикрас. Так начеб ми там-тогорічний капелюх обернули передом до задку...

Жінки, що не люблять, чи не можуть дозволити собі на це, щоб часто міняти капелюх — нехай шукають для себе чогось у т. зв. „беретах“. Бачимо різні його відміни і має цю прикмету, що мож носити його кілька сезонів. Головно в осени все вертає до моди.

Краски капелюхів: чорна, бронзова, червоного вина і ця, якої щораз менше у природі — декілька відтінків зелені.

**

Початок шкільного року. Грамадка жінок, що саме відпровадили свої діти на перший день науки стояла біля школи. Переходячи побіч я підслухувала їхню розмову: сміялися та кидали весело завваги, що для них доперва тепер починаються ваканції.

Правда, ваканційні місяці, це чи не найгірший час для мам, якщо вона не має можливості провести їх з дітьми на селі, чи над морем. Бігай від вікна до вікна, та заглядай, чи діти бавляться у цьому місці, яке їм призначила, запрятуй у хаті, бо крутяться цілий день туди і сюди, нишпорять, нудяться. Цей прилетить до хати голодний, тамтому перевяжи розбите коліно, на подвір'ю плаче котресь, а ти біжи та розсуджуй діточу сварку. І з ідою годі держатися правильної пори, прання більше — а горяч невиносима подвійне обтяжує та ускладнює кожну роботу.

Багато з цих труднощів зникає з настанням шкільного року. Діти остають більшу частину дня під надзором школи, а у цьому часі мати може спокійно розложити щоденні заняття та відпружити дещо свої нерви. Найважливіший її обов'язок — це приготувати дітям підходящий та здоровий харч, щоб правильно додавав до організму це, що зуживе дитина на умову праці та пересиджування у шкільних кімнатах. Одна дитина родиться спосібніша за другу і на це нічого не порадимо. Але пересічний умовий рівень та здібності має кожна нормальна дитина, а можемо ці здібності помочти дитині розвинути, коли подбаємо, щоб її організм був сильний, щоб його не руйнували часті недуги жолудка, простуди й інші. Дитина мусить бути здоровою на тілі, щоб проявила необхідну для шкільної праці витривалість, охоту та ініціативу, а після дослідів лікарів воно залежить найбільше від гатунку поживи, що її дитина дістає.

Роблено над цим дослід у такий спосіб, що групи дітей у школі діставали на „лонч“ різних родів поживу. Після одної ставали сонними, неповоротними та майже нічого не користали з останніх годин навчання — другий рід харчу ділав на них наче застрик енергії та бистроти даючи дітям змогу зі свіжими силами та з користю для себе забиратися до пообіднього навчання.

Знаний ньюйорський лікар дитячих хоріб Ф. Т. Бартлет написав книжку про харчування дітей, яка дочекалася десятки видань і розійшлася по цілій Америці в сотках тисяч примірників, даючи американцям прецінний матеріал з цієї ділянки. У цій книжці виготовив він між іншими взірцеве „меню“ шкільного „лончу“, зн. такого, що мати зготовлює його дома, або повинна подавати шкільна кафетерія. „Лонч“ має складатися з: трьох сендвичів, з цих один з мясом, два зі салатом, помідором, огірком, чи іншою яриною; овочів — банан, помаранча, яблуко, або сушених овочів, як фіги, дактилі, родзинки; горячої зупи. М'ясо можна час від часу заступити твердим яйцем, або бейконом. Не радить цей лікар пити дітям на шкільний „лонч“ молока (взятого з дому в термосовій флашці) у горячу погоду, якщо неможливо давати його перевареного, або прямо з леду.

На решту дня найкращою поживою для дітей у шкільному віці є молоко, яйця, м'ясо, риба, ярина та овочі — також повнозернистий хліб та загальноживані роди каші. Вони не потребують ніяких вишуканих додатків ні способів приряджування, є запорукою здоров'я дитини, а вільної від жури голови для родичів.

K. O.

ВЗОРИКАНВА, НИТКИ ДО
ВИШИВАННЯ Д.М.
С. І СТЕМПІЛЬОВА-
НІ РІЧИ.UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.**ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
Й ОКОЛИЦЮ****МИХАЙЛО
НАСЕВИЧ**cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з прагарною
металевою
труною, двома автами, караваном,
бальсамуванням, виш-
ванням Похоронного
Дому і т. д. **\$295.00**
Все, чого треба, з виїмком одін-
ня й належностей за церковну
відправу й цвинтар.**S. KANAI KAIN**
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4846Одиноким американським
президентом, що вмер холо-
стяком (кавалером), був
Джеймс Бюкенен.Якщо паста до надання по-
лиску черевикам засохне, тре-
ба додати до неї трошки тер-
пентини, а вона стане готова
до вжитку.**НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ**КАТЕДРАЛЬНА ПАРОХІЯ Св. Во-
лодимира Великого в Філядельфії по-
шукує здібного **ДЯКОУЧИТЕЛЯ**, я-
кий міг би провадити хор і діточу
школу та уряджувати представлення.
Платня по умові. Голоситися на а-
дресу: 211-12Rev. J. SAWCHUK,
518 W. Berks St., Philadelphia, Pa.УКРАЇНСЬКА Православна Парохія
св. кн. Володимира в Клівленді. О-
гайо, пошукує **ДЯКОУЧИТЕЛЯ** до
провадження школи, хору й пред-
ставлення. Голоситися до: 208,-
ST. VLADIMIRS UKRAIN. CHURCH,
2280 W. 11th St., Cleveland, O.**Д-Р С. ЧЕРНОВ**

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крові для подружого сві-
дощтва.
- Геморойди й желяки лікується без
операції.

223 SECOND AVENUE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуговування.
X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.**МИРОН
ЛИТВИН
І СИН**

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

Main Office:

383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch Office (Філія):

969 South Broad Street,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588**ІВАН БУНЬКО**УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

**ПЕТРО
ЯРЕМА**

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.),

BRONX, N. Y.

Tel.: MEltrose 5-6577